

جهان انرژی

دانشگاه مهندسی انرژی

تفسیر نموده:

مسئله نترازی گاز طبیعی در ایران

نویسندگان این شماره:

رضافروتن، حسن راعی، وعباس ملکی

۱۲ اسفند ۱۴۰۲

BRENT Crude Oil (\$/b)		WTI Crude Oil (\$/b)	
23/02/2024 82.41	01/03/2024 81.92	23/02/2024 77.32	01/03/2024 78.16
<p>— Brent Crude</p>		<p>— WTI Crude</p>	
Henry Hub Natural Gas (\$/MMBtu)		Europe & Asia Natural Gas (\$/MMBtu)	
23/02/2024 1.65	01/03/2024 1.87	21/02/2024 7.60 8.30	29/02/2024 7.81 8.37
<p>— Natural Gas</p>		<p>— Dutch TTF Natural Gas — LNG Japan/Korea Marker</p>	

پویایی های بازار

قیمت های نفت خام در دو ماه سال جاری میلادی به صورت کلی افزایش یافته است. نفت خام «برنت» دریای شمال در بازار بورس بین المللی لندن به ۸۳,۶۲ دلار به ازای هر بشکه فروخته شد. به لحاظ روانی بازار حس می کند که «اوپک پلاس» در اجلاس ماه مارس همانند نوامبر ۲۰۲۳ نسبت به کاهش ۲,۲ میلیون بشکه ای تولید نفت خام این ائتلاف همچنان متعهد است. بازار این سیگنال را دریافت کرده است کاهش تولید مذکور برای فصل دوم سال جدید میلادی نیز پابرجاست.

نفت خام «وست تگزاس اینترمدییت» امروز به قیمت ۷۶,۲۶ دلار به ازای هر بشکه در بازار کاشینگ به فروش رسید. یعنی حدود ۳,۴ درصد از انتهای ژانویه سال جاری بیشتر است. از سوی دیگر خاورمیانه مرکز تولید یک سوم از عرضه جهانی نفت خام همچنان با بحران روبرو است. حملات روزانه اسرائیل به غزه و کشته شدن مردم بیگناه همچنان ادامه داشته و تعداد قربانیان فلسطینی در غزه از ۳۰ هزار نفر فراتر رفته است. حملات گروه انصارالله به کشتی های اسرائیل و متحدانش نیز در دریای سرخ و خلیج عدن ادامه یافته و باعث بیشتر شدن هزینه حمل و نقل نفت خام و اشتیاق برای خرید نفتکش های جدید شده است. همچنین خرید نفت خام های تولید شده در آمریکای شمالی به دلیل بی ثباتی در خاورمیانه در بازار، طرفداران بیشتری پیدا کرده است.

گاز طبیعی در هنری هاب در آمریکای شمالی به قیمت ۱,۸۸ دلار به ازای هر میلیون واحد حرارتی انگلیسی (بی تی یو) فروخته شد. بهای گاز طبیعی در روتردام هلند با افزایش قیمت به ۷,۸۱ دلار به ازای هر میلیون بی تی یو رسید. بهای همین مقدار از گاز طبیعی مایع شده در ساحل کره و ژاپن به ۸,۳۷ دلار به ازای هر میلیون بی تی یو افزایش یافت.

➤ چیزی نمی‌تواند جایگزین مسیرهای دریایی شود: حملات موشکی و پهپادی انصارالله یمن علیه کشتی‌ها و نفتکش‌های متعلق به اسرائیل، ایالات متحده، و انگلستان ادامه دارد. برخی از شرکت‌های حمل‌ونقل در اندیشه تغییر مسیر در کریدورهای دریایی و برخی دیگر به دنبال استفاده از کریدورهای زمینی و حتی هوایی هستند. ساده‌ترین تغییر مسیر دریایی استفاده از دماغه امید نیک برای رفت و آمد مابین آسیا و اروپا است. در سال‌های اخیر کریدورهای زمینی نیز مورد توجه قرار گرفته‌اند از جمله کریدور شمال-جنوب (INSTC) که اقیانوس هند را از طریق ایران به جمهوری آذربایجان، روسیه و دریای بالتیک وصل می‌کند. با توجه به تحریم‌های اقتصادی علیه ایران از سال ۲۰۰۳ و تحریم روسیه از سال ۲۰۲۲ کشورهای غربی از بیم مصادره اموال در ایالات متحده از این مسیر کمتر استفاده می‌کنند. کریدور دوم که مطرح است کریدور هند-خاورمیانه (IMEC) است که از هند شروع شده و مسیر دریایی را طی کرده به امارات عربی متحده رسیده و از آنجا به وسیله راه‌آهن از عربستان سعودی، اردن، و اسرائیل گذشته و در دریای مدیترانه به یونان می‌رسد. سومین کریدور، طولانی‌ترین خط آهن جهان موسوم به Yivu-Madrid است که از شهر یویو در چین شروع شده و بعد از طی مسیر ۱۳۰۵۲ کیلومتر به پایتخت اسپانیا می‌رسد. پژوهش‌های جدید نشان می‌دهد که هیچ کدام از کریدورهای زمینی اعم از جاده‌ای، خط آهن، و هوایی نمی‌تواند جایگزین مسیرهای دریایی شود. به همین دلیل تأثیر حملات انصارالله یمن بر کشتی‌ها در دریای سرخ همچنان بر قیمت نفت و فرآورده‌های نفتی تأثیر شایانی دارد. در همین حال ناو جنگی آلمانی ادعا کرد که دو پهپاد را بر فراز دریای سرخ سرنگون کرده است. فرانسه، ایتالیا، یونان، و آلمان سه شناور جنگی در دریای سرخ در حال حاضر دارند. آلمان برای اولین بار در خارج از محدوده آب‌های سرزمینی خود اقدام به فعالیت نظامی کرده که برخی گزارش‌ها حاکی از آن است که در این اقدام نیز آلمان اشتباهاً پهپاد آمریکایی را نشانه رفته است. در بازار ساخت نفتکش‌ها پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است ساخت نفتکش‌های جدید در سال‌های ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵ از رشد قابل توجهی برخوردار خواهد بود. این پیش‌بینی در تضاد با گزارش‌های قبلی است که گفته می‌شد با توجه به کمتر شدن اقبال استفاده از نفت خام و فرآورده‌های نفتی، تعداد

وسایل حمل و نقل نفت خام در جهان افزایش نخواهد یافت. یکی از دلایل ذکر شده برای این رشد، اضافه شدن مقدار پیمایش به دلیل حوادث دریای سرخ و دیگری افزایش هزینه حمل و نقل است. از سوی دیگر «رویترز» گزارش می‌دهد که شرکت «رکیت» ادعا می‌نماید که حملات حوثی‌ها در دریای سرخ و خلیج عدن تأثیر کمی بر تعرفه حمل و نقل بار برای کشتی‌های اقیانوس‌پیما داشته، هر چند که مسافت طی شده توسط کشتی‌های برای رسیدن به مقصد را افزایش داده است.

➤ **بالا رفتن تقاضای نفت در ۲۰۲۴ به دلیل افزایش مصرف در شرق آسیا و اقیانوس آرام:**

در سال ۲۰۲۴ جهان با افزایش تقاضای نفت خام به میزان ۱,۹ میلیون بشکه در روز مواجه خواهد شد که ۶۳ درصد این تقاضا مربوط به منطقه آسیا-پاسیفیک (Asia-Pacific) خواهد بود. در سال ۲۰۲۵ نیز تقاضای جهانی به میزان ۱,۴ میلیون بشکه در روز افزایش خواهد یافت که ۵۹ درصد آن مربوط به منطقه آسیا-پاسیفیک است. به گزارش «وودمکنزی» در سال ۲۰۲۴ به اندازه ۴۹۶ هزار بشکه در روز و بقیه کشورهای منطقه به جز هند ۵۴۲ هزار بشکه بر مصرف آن‌ها افزوده خواهد شد. هند نیز ۱۶۱ هزار بشکه تقاضای جدید در این سال به بازار اضافه خواهد کرد. در مقابل در منطقه اروپا مقدار تقاضا برای نفت خام به اندازه ۴۴ هزار بشکه در روز در ۲۰۲۴ کاهش خواهد یافت.

➤ **قیمت نفت در سال ۲۰۲۴ همچنان صعودی است:** کارشناسان معتقدند که متوسط

قیمت نفت در ۲۰۲۴ از ۸۰ دلار هر بشکه کمتر نخواهد شد. بنابر یک نظرسنجی «رویترز» از ۴۰ اقتصاددان و کارشناس قیمت نفت، در سال ۲۰۲۴ قیمت نفت «برنت» به صورت متوسط چیزی در حدود ۸۱,۱۳ دلار هر بشکه خواهد بود. نفت خام «وست تگزاس اینترمدییت» نیز پیش‌بینی می‌شود که ۷۶,۵۴ دلار به ازای هر بشکه خواهد بود. به گزارش «وودمکنزی» قیمت نفت خام در سال ۲۰۲۴ پیش‌بینی می‌شود برای «برنت» ۸۵,۹۰ دلار به ازای هر بشکه باشد. دلایل این کارشناسان عمدتاً بر سه موضوع استوار است: اول تنش‌ها در خاورمیانه به زودی پایان خواهند پذیرفت. دوم حملات حوثی‌ها در دریای سرخ تأثیر چندانی بر حمل و نقل نفت خام نخواهد داشت. سوم ظرفیت اضافی برای تولید بیشتر نفت خام در جهان وجود دارد. به گزارش «آژانس بین‌المللی انرژی» هم‌اکنون در خصوص تولیدکنندگان «اوپک پلاس» مقدار ۵,۱ میلیون بشکه در روز ظرفیت اضافی وجود دارد که در این میان ۳,۲ میلیون بشکه در اختیار عربستان سعودی است. بنابر گزارش

«وودمکنزی» عربستان سعودی در سه ماهه اول سال ۲۰۲۴ حدود ۹ میلیون و در سه ماهه دوم ۹,۲۵ میلیون بشکه در روز تولید می‌کند. این مورد در صورتی است که محدودیت تولید نفت خام «اوپک پلاس» به اندازه ۲,۲ میلیون بشکه مصوب اجلاس نوامبر وزرای نفت و انرژی این کشورها همچنان بدون تغییر باقی بماند.

➤ **بالارفتن تنش مابین روسیه و غرب:** «ولادیمیر پوتین» رئیس جمهور روسیه، کشورهای غربی را به تحریک جنگ در اوکراین متهم کرد. وی در جریان سخنرانی سالانه خود در مجلس فدرال این کشور، گفت: «این کشورهای غربی هستند که درگیری در اوکراین و خاورمیانه را دامن زدند و به دروغگویی خود ادامه می‌دهند و بدون هیچ ابایی می‌گویند که روسیه قصد حمله به اروپا را دارد.» این سخنرانی در حالی صورت می‌گیرد که دو هفته تا برگزاری انتخابات ریاست جمهوری روسیه باقی مانده و پیش‌بینی می‌شود که پوتین بار دیگر به طور قاطعانه برای یک دوره شش ساله دیگر قدرت را در اختیار داشته باشد. «ولادیمیر پوتین» کشورهای غربی را به حملات تلافی‌جویانه در صورت حمله به خاک روسیه تهدید کرد و گفت: «قوای راهبردی هسته‌ای مسکو در وضعیت آماده‌باش کامل برای استفاده هستند.» منظور از نیروهای استراتژیک می‌تواند اشاره به بخش تسلیحات هسته‌ای روسیه باشد که بزرگ‌ترین از نوع خود در جهان است. پوتین در هشدار گزنده خطاب به غرب گفت: «ما سرنوشت کسانی که روزگاری نیروهای خود را به خاک کشور ما فرستادند، به یاد داریم. اما این بار عواقب کسانی که احتمالاً قصد مداخله‌جویی داشته باشند خیلی غم‌انگیزتر خواهد بود. آن‌ها باید بدانند که ما نیز سلاح‌هایی داریم که می‌تواند اهدافی را در قلمرو آن‌ها هدف قرار دهد.»

➤ **افزایش ظرفیت پالایشی چین:** در چین مقدار ظرفیت پالایشگاه‌ها همچنان رو به افزایش بوده و پیش‌بینی می‌شود که در سال ۲۰۲۴ به اندازه ۲,۷ درصد نسبت به ۲۰۲۳ بیشتر شده و به ۱۹,۳ میلیون بشکه در روز برسد. به گزارش «پژوهشکده تحقیقات اقتصادی و تکنولوژیک شرکت ملی نفت چین» نیاز چین به فرآورده‌های نفتی در سال ۲۰۲۴ چیزی در حدود ۸,۶۷ میلیون بشکه در روز است. بنابراین چین حدود ۱۰ میلیون بشکه در روز ظرفیت اضافی پالایشگاهی داشته که برای صادرات فرآورده آن را به‌کار می‌برد. پالایشگاه‌های کوچک و بیرون از ضوابط دولتی چین نیز می‌توانند یکی از عرضه‌کنندگان فرآورده‌های مختلف نفتی در سراسر جهان باشند. در گذشته این بازار بیشتر دست

شرکت‌های سویسی و هندی مانند Vitol و Reliance بوده است. در همین حال به گزارش «پلاتس» بازار گاز طبیعی مایع شده (LNG) در چین در سال ۲۰۲۴ با رشدی به اندازه ۸,۱ درصد نسبت به سال قبل روبرو خواهد بود. یعنی مقدار واردات گاز طبیعی توسط چین از طریق دریا به ۱۰۶,۴ میلیارد مترمکعب در سال خواهد رسید. علاوه بر آن چین در حال ساخت شش پایانه جدید برای واردات ال.ان.جی. در کناره دریای چین است. مقدار واردات گاز طبیعی توسط خط لوله نیز در ۲۰۲۴ به ۷۲,۶ میلیارد مترمکعب خواهد رسید. کل واردات گاز طبیعی چین در سال ۲۰۲۴ به ۱۷۹,۱ میلیارد مترمکعب خواهد رسید.

➤ **افزایش واردت نفت خام روسیه توسط هند:** هند مقدار واردات خود از نفت روسیه را در

فوریه ۲۰۲۴ بیشتر کرده است. عمده نفت خام وارداتی هند از روسیه از نوع نفت خام سبک سوکول است که در مورد انباشته شدن آن در انبارهای نزدیک کاجاتکا قبلاً توضیح دادیم. این تجارت علی‌رغم فشار ایالات متحده به هند در مورد توجه کردن به تحریم‌های روسیه پس از حمله این کشور به اوکراین در ۲۰۲۲ است. بنابر نظر «کپلر» مقدار اضافی نفت خام روسیه که به هند وارد شده است به اندازه ۱,۴۶ میلیون بشکه در روز بوده که بنابر ادعای «رویترز» با تخفیف بین ۳,۵ تا ۴ دلار توسط روسیه به هند عرضه شده است.

➤ **افزایش هزینه مصرف‌کننده در ایالات متحده:** تورم ماه ژانویه در ایالات متحده نسبت به ماه قبل از آن ۰,۴ درصد بیشتر شد. این رقم بیشتر از پیش‌بینی‌های کارشناسان بود که در انتظار حداکثر ۰,۲ درصد افزایش در هزینه مصرفی شخصی (CPE) بودند. در این صورت انتظار تغییر در نرخ بهره توسط فدرال رزرو تا ماه ژوئن بی‌مورد است. بدین صورت به نظر می‌رسد که تخصیص بودجه برای سفرهای جاده‌ای و یا برنامه‌های گردشگری برای مردم ایالات متحده با توجه به پایان یافتن فصل زمستان افزایش نخواهد یافت. از سوی دیگر قیمت‌های خرده‌فروشی در ماه ژانویه مجدداً بالا رفت.

➤ **تداوم حضور نفت خام روسیه در بازار به واسطه چین:** چین علاوه بر واردات نفت از روسیه از طریق خط لوله، از روش خرید تک‌محموله نیز استفاده می‌کند. شش نفتکش که توسط ایالات متحده تحریم شده‌اند، هم‌اکنون در اسکله‌های نفتی چین در انتظار خالی کردن نفت خام خود هستند. روسیه در حال حاضر با مازاد عرضه نفت روبرو بوده و خرید نفت خام مسکو توسط چین می‌تواند کمک بزرگی برای خالی کردن انبارهای مملو از نفت خام روسیه در خشکی و دریا باشد. در سه ماه گذشته مطابق گزارش «کپلر»، ۱۰ میلیون بشکه نفت خام از نوع سوکول تولید شده در پروژه ساخالین ۱ توسط شرکت «روس‌نفت» در یک دوجین از نفتکش‌ها در حوالی کامچاتکا منتظر فروش هستند. در همین حال گزارش شده که فعالیت‌های تولیدی چین در ماه فوریه ۲۰۲۴ برای پنجمین ماه متوالی کمتر از ماه قبل شده و چالش عمده صاحبان کارخانه‌ها در چین در حال حاضر کمتر شدن سفارش در داخل و خارج چین است. شاخص خرید مدیران (PMI) که شاخصی است که از طریق نظرسنجی از مدیران بخش صنعت به دست می‌آید در مورد چین دلالت دارد که عدد آن در ماه فوریه ۴۹,۱ بوده که ۰,۱ نسبت به ماه قبل یعنی ژانویه کمتر است. اگر این عدد از ۵۰ پایین باشد به معنای آن است که فعالیت‌های مربوط به تولید صنعتی نسبت به گذشته کاهش داشته است.

➤ **دستیابی زودتر برخی از کشورهای اروپایی به اهداف افزایش سهم انرژی‌های پاک:** چندین کشور اروپایی یک دهه زودتر به برخی از اهداف الزام‌آور «اتحادیه اروپا» برای توسعه بیشتر استفاده از انرژی‌های پایدار دست یافته‌اند. در دهه ۲۰۱۰، کشورهای عضو

اتحادیه به سمت دستیابی به هفتمین هدف از اهداف ۱۷ گانه توسعه پایدار سازمان «ملل متحد» که خواستار تضمین دسترسی به «منابع انرژی مقرون به صرفه، قابل اعتماد، پایدار و نوین» برای همه تا سال ۲۰۳۰ میلادی بود، حرکت کردند. داده‌های آماری نشان می‌دهند که اروپا در سال ۲۰۲۱ میلادی، ۲۲ درصد از انرژی موردنیاز خود را از منابع انرژی‌های پایدار به دست آورده است. سوئد بیشترین استفاده را از انرژی‌های پایدار داشته است و پس از این کشور، دانمارک، استونی و اتریش قرار گرفته‌اند. «اتحادیه اروپا» در سال‌های گذشته با تسریع در گذار به انرژی پاک در این قاره تلاش کرد همزمان با حمله روسیه به اوکراین وابستگی خود را به گاز روسیه کاهش دهد. پیش‌بینی می‌شود که اروپا تا سال ۲۰۴۰ با سرمایه‌گذاری ۲ هزار میلیارد یورویی در بخش انرژی خورشیدی، بادی، و سایر منابع تجدیدپذیر، نیاز خود را به سوخت‌های فسیلی به صفر برساند و در زمینه تأمین برق پاک مستقل شود. این اهداف بخش اصلی برنامه‌های «اتحادیه اروپا» برای مهار تغییرات اقلیمی و دور شدن از سوخت‌های فسیلی تا سال ۲۰۳۰ میلادی محسوب می‌شوند. «اتحادیه اروپا» با بازبینی هدفگذاری خود برای سال ۲۰۳۰، مقرر کرد تا سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در مصرف کشورهای عضو در ۶ سال آینده به ۴۲.۵ درصد برسد.

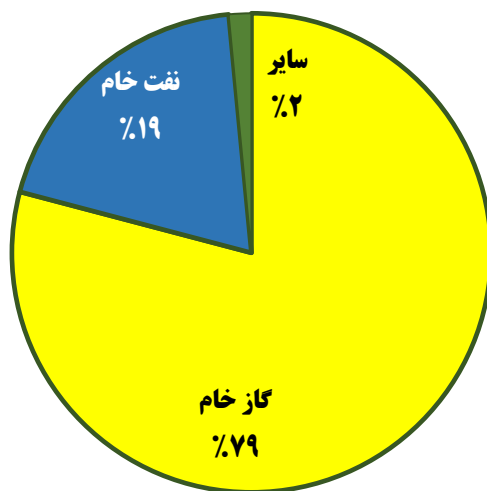
مسئله نترازی گاز طبیعی در ایران

ایران، کشوری غنی از منظر ذخایر انرژی اعم از نفت و گاز است، به شکلی که بیشترین مجموع ذخایر هیدروکربوری در دنیا را به خود اختصاص داده است. در مورد گاز، ایران با در اختیار داشتن بیش از ۳۳ تریلیون مترمکعب ذخایر ثابت شده، نزدیک به ۱۷ درصد از کل ذخایر دنیا را در اختیار داشته و در جایگاه دوم دارندگان منابع گازی دنیا، پس از روسیه، قرار گرفته است. همچنین ایران در سال ۲۰۲۰ با تولید بیش از ۲۵۰ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی، سومین تولیدکننده بزرگ گاز طبیعی دنیا بوده است. بدین ترتیب می‌توان ایران را یکی از بزرگ‌ترین دارندگان و تولیدکنندگان گاز طبیعی در دنیا دانست. در گزارش حاضر به بررسی مسئله ناترازی گاز طبیعی در ایران خواهیم پرداخت.

۱. ایران در بخش گاز، وابستگی بسیار بالایی به پارس جنوبی دارد. پارس جنوبی بزرگ‌ترین میدان گازی کشور است به شکلی که بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد بیش از یک سوم از ذخایر گازی موجود در کشور، در این میدان قرار دارد. وجود پارس جنوبی در کشور و دسترسی به منابع متمرکز و عظیم این میدان سبب رشد هر چه بیشتر تولید از این میدان شده و آن را به ۷۰ درصد از کل تولید گاز در کشور معادل با ۷۰۰ میلیون مترمکعب در روز رسانده است. از منظر تحلیلی، تمرکز و رقابت را می‌توان عوامل اصلی مؤثر در توسعه پارس جنوبی و سهم ویژه آن در سبد گازی کشور دانست.

۲. پارس جنوبی با در اختیار داشتن منابع عظیم متمرکز، هدف بسیار مطلوبی برای تأمین انرژی کشور محسوب شده که برای چند دهه ظرفیت تأمین انرژی کشور را می‌توانسته بر عهده گیرد. حال آنکه مشترک بودن این میدان با کشور قطر و ریسک بالای مهاجرت گاز به واسطه نرخ بالای استخراج قطر از این میدان، نقش محرکی جدی برای توسعه هر چه بیشتر پارس جنوبی در ایران را بازی کرده است. این عوامل در کنار هم، ضمن توسعه هر چه بیشتر میدان پارس جنوبی، سبب قرار دادن گاز طبیعی به‌عنوان عامل اصلی تأمین نیاز اقتصادی و اجتماعی کشور به انرژی بوده است. به بیان دیگر رشد بالای ظرفیت استحصال گاز طبیعی از این میدان و اطمینان از دسترسی بلندمدت به این منابع، سبب شده است که گاز طبیعی به‌عنوان زیرساخت اصلی تأمین انرژی کشور توسعه یابد، و تمام بخش‌ها اعم از اقتصادی و اجتماعی، خود را با آن هماهنگ نمایند. خروجی این رویکرد را می‌توان در بررسی ترکیب عرضه انرژی اولیه کشور بررسی نمود.

۳. همانطور که در نمودار (۱) آورده شده است، سبد انرژی ایران به شکل ویژه‌ای وابسته به گاز بوده که تولید این گاز نیز وابسته به استحصال از پارس جنوبی است. از این منظر می‌توان گفت تقاضای انرژی در ایران در حال حاضر به صورت قطبیده توسط پارس جنوبی پاسخ داده می‌شود، که بر این اساس تقاضای گذشته و تقاضای جدید را در هر سال پوشش می‌دهد.

نمودار ۱: ترکیب عرضه انرژی اولیه ایران در سال ۱۳۹۸

۴. پارس جنوبی امروز با مشکلاتی در پایداری سطح تولید روبرو است. بررسی‌های صورت پذیرفته نشان می‌دهد پارس جنوبی هم‌اکنون پس از چند دهه تولید، به مرحله افت فشار خود نزدیک شده و نه تنها امروزه امکان رشد قابل توجهی در ظرفیت تولید آن وجود ندارد بلکه در آینده نزدیک شاهد کاهش تولید در این میدان خواهیم بود. مطالعات و بررسی‌های کارشناسی نشان می‌دهد، در ۵ سال آینده میدان پارس جنوبی وارد دوره کاهش تولید خود شده که پس از آن می‌تواند کاهشی تا یک فاز در سال، یا معادل با نزدیک به ۳۰ میلیون مترمکعب در روز به ازای هر سال، به کشور تحمیل نماید. این مسئله، با توجه به سهم بسیار بالای میدان پارس جنوبی در تأمین انرژی کشور، زنگ خطر جدی را در سمت عرضه انرژی به صدا درآورده است. این در حالی است که از طرف تقاضا کشور در وضعیت تقاضای فزاینده گاز طبیعی قرار گرفته است.

۵. ارزان بودن عرضه گاز طبیعی در کشور و توسعه همه‌جانبه زیرساخت‌های عرضه گاز طبیعی در تمام بخش‌های مصرفی کشور (اعم از اقتصادی و اجتماعی)، سبب شده تا

اولاً برنامه‌ریزی‌های کشور در سطوح خرد و کلان با مفروض قرار دادن دسترسی به گاز طبیعی انجام شوند، که از آن می‌توان به توسعه بر مبنای دسترسی به گاز ارزان نام برد، و ثانیاً به واسطه کم اهمیت بودن هزینه مصرف گاز طبیعی (به واسطه ارزان بودن آن) در سبد هزینه‌ای آحاد اقتصادی، بهره‌وری پایین و هدررفت بسیار بالایی در مصرف گاز طبیعی بر کشور تحمیل گردد. مطالعات کارشناسی انجام شده، با مفروض قرار دادن متغیرهای جمعیتی و اقتصادی و طرح‌های کلان مصوب و در حال اجرای کشور، نشان می‌دهند که تقاضای گاز طبیعی در کشور به صورت فزاینده‌ای از سطح ۹۰۰ میلیون مترمکعب در روز در سال ۱۴۰۱ به نزدیک به ۱۳۰۰ میلیون مترمکعب در روز در سال ۱۴۱۴ خواهد رسید، که رشدی بسیار قابل توجه در تقاضا را نشان می‌دهد.

۶. رشد بالای تقاضا، در کنار افت فشار و متعاقباً افت تولید در بزرگ‌ترین میدان گازی کشور، زنگ خطر بسیار ویژه‌ای است از عدم امکان پاسخ به تقاضای گاز طبیعی در کشور در آینده‌ای نزدیک، که از آن به عنوان ناترازی گاز طبیعی یاد می‌شود و می‌تواند اثرات مخرب بسیار عمیقی بر اقتصاد و جامعه بر جای بگذارد. این ناترازی، در ۵ سال اخیر به شکل محدودی آغاز شده و با سرعت قابل توجهی رو به رشد است. محاسبات انجام شده نشان می‌دهد، در سال ۱۴۰۰ کشور با ناترازی گاز طبیعی به میزان ۱۶۰ میلیون مترمکعب در روز (برای کل سال) مواجه بوده که با تعمیق این ناترازی در سال‌های آینده، در سناریوی عدم اجرای هرگونه اقدام اصلاحی جدی در طرف عرضه و تقاضا، به عددی بیش از ۹۰۰ میلیون مترمکعب در روز (برای کل سال) در سال ۱۴۱۴ خواهد رسید، که این مقدار ۷۰ درصد از کل تقاضا پیش‌بینی شده در آن افق (برای کل سال) است. همچنین در سناریوی نگهداشت تولید کشور در سطح کنونی (که با انجام نگهداشت پارس جنوبی به واسطه فشارافزایی از این میدان انجام می‌شود)، در افق ۱۴۱۴ با ناترازی حدوداً ۶۰۰ میلیون مترمکعب در روز (برای کل سال) مواجه خواهیم بود که ۴۵ درصد از کل تقاضا پیش‌بینی شده در آن افق (برای کل سال) است. بدین ترتیب در دو سناریوی بدون اقدام و نگهداشت تولید، در افق ۱۴۱۴ به ازای هر ۱۰۰ واحد تقاضا به ترتیب با ۷۰ و ۴۵ واحد کسری در تولید گاز طبیعی مواجه هستیم که عدد بسیار قابل توجهی است.

۷. میزان ناترازی گاز طبیعی در سال به صورت یکنواخت توزیع نشده و با توجه به تفاوت در حجم مصرف در دوره‌های مختلف سرد و گرم سال، سطوح متفاوتی از ناترازی را در سال رقم می‌زند، که این مسئله اولاً نشان‌دهنده عمق بیشتر ناترازی در برخی فصول است و ثانیاً در سیاستگذاری و تعیین رویکرد مواجهه با مسئله ناترازی گاز طبیعی اثرگذار خواهد

بود. بدین ترتیب در فصل سرد سال با توجه به اضافه شدن مصرف گرمایش خصوصاً در بخش خانگی، شاهد پیک مصرف گاز طبیعی و طبیعتاً ناترازی‌های شدید در عرضه و تقاضای گاز طبیعی هستیم. در سال ۱۴۰۰ به صورت میانگین در ۴ ماهه سرد سال، نزدیک به ۲۳۰ میلیون مترمکعب در روز ناترازی گاز طبیعی مواجه بوده‌ایم که این مقدار به اندازه قابل ملاحظه‌ای بالاتر از میانگین کل سال است.

۸. از جمله تبعاتی که ناترازی گاز طبیعی برای کشور به همراه دارد، می‌توان به قطع گاز صنایع و جایگزینی سوخت نیروگاه‌ها با توجه به اولویت دادن به بخش خانگی اشاره کرد. بدین ترتیب زیان مستقیمی از مسیر کاهش سطح تولید به اقتصاد کشور تحمیل شده و با سوزاندن سوخت مایع جایگزین در نیروگاه‌ها نیز (با توجه به ارزشمندتر بودن سوخت مایع نسبت به گاز طبیعی) زیان قابل توجهی نصیب دولت می‌شود. محاسبات نشان می‌دهد در سال ۱۴۰۰ از این محل نزدیک به ۹ میلیارد دلار زیان خالص مستقیم به کشور تحمیل شده است. علاوه بر این، کاهش در تأمین انرژی صنعت و تحمیل زیان به آن ریسک سرمایه‌گذاری را به شدت بالا برده که می‌تواند در میان‌مدت و بلندمدت بر نرخ سرمایه‌گذاری بخش خصوصی اثر منفی بسیار عمیقی برجای بگذارد که ماحصل آن کاهش رشد اقتصادی و رقابت‌پذیری اقتصادی خواهد بود. از دیگر تبعات ناترازی گاز طبیعی می‌توان به کاهش صادرات سوخت مایع در اثر جایگزینی آن‌ها با گاز طبیعی در نیروگاه‌های تولید برق کشور اشاره کرد، که علاوه بر زیان فوق‌الذکر، منجر به کاهش درآمدهای ارزی کشور و تشدید تنش ارزی ناشی از آن، و همچنین تعمیق هرچه بیشتر کسری بودجه دولت (خصوصاً تبصره ۱۴ بودجه یا همان تبصره هدفمندی یارانه‌ها) می‌شود. ناترازی گاز طبیعی در مراحل پیشرفته و تعمیق یافته خود تبعات دیگری همچون اجبار به واردات را در پی دارد.

۹. با توجه به روند رو به رشد ناترازی گاز طبیعی در کشور، و با توجه به تبعات فزاینده و قابل توجهی که این مسئله بر کشور تحمیل می‌نماید، می‌توان مسئله ناترازی گاز طبیعی و سیاستگذاری صحیح برای حل پایدار این مسئله را یکی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین مسائل روز کشور دانست که در صورت عدم توجه کافی به آن، و عدم چاره‌اندیشی سریع برای این مسئله، می‌تواند کشور را وارد دوره‌ای طولانی از بحران‌های انرژی نماید. بحرانی که با توجه به اینکه یکی از مهم‌ترین زیرساخت‌های اقتصاد و اجتماعی کشور را نشانه رفته است، به شکل همه جانبه‌ای کشور را دچار خسران جبران‌ناپذیری خواهد نمود.